

حضرت امام سپس به دومین اشکال خود به دلالت آیه بر فوریت می پردازد و می نویسد:

«مع عدم دلالة آية المسارعة على العموم. و ما قيل: من أن توصيف النكرة بقوله: مِنْ رَبِّكُمْ يفيد العموم، كما ترى، و لهذا جرت في الآية احتمالات: ككون المراد كلمة الشهادة، أو أداء الفرائض كما روى عن أمير المؤمنين عليه السلام أو التكبير الأوّل من الجماعة، أو الصف الأوّل منها، أو التوبة أو الإخلاص، أو الهجرة قبل فتح مكة، أو متابعة الرسول، أو الاستغفار، أو الجهاد، أو أداء الطاعات، أو الصلوات الخمس.»^۱

توضیح:

۱. آیه شریفه «سارعوا» نمی تواند عام باشد یعنی نمی گوید که در همه اوامر باید سرعت به خرج دهید.
 ۲. اگر بگویند: عموم از «من ربکم» به دست می آید (چراکه مغفرت نکره است و موصوف واقع شده است)،
 ۳. این سخن باطل است چراکه نکره موصوفه دال بر عموم نیست.
- [ما می گوئیم: این مطلب مربوط به صاحب فصول است که گفته است نکره اگر موصوف به صفت جنس شود افاده عموم می دهد و در اینجا «مغفرة» موصوف شده است برای «من ربکم» که صفت است برای جنس مغفرت یعنی جنس مغفرت از ناحیه رب است]
۴. به همین جهت که آیه مذکوره عام نیست و در مورد همه اوامر نیست، مفسرین احتمالات متعددی را در آیه مطرح کرده اند.
 ۵. برخی گفته اند آیه به سرعت به گفتن شهادتین امر کرده است.
 - برخی گفته اند آیه به سرعت به اداء فرائض امر کرده است.
 - برخی گفته اند آیه امر کرده است که اولین کسی باشید که در نماز جماعت بعد از امام تکبیر می گوید.
 - برخی گفته اند آیه امر کرده است که در صف اول نماز جماعت قرار گیرید.
 - برخی گفته اند آیه به سرعت به توبه امر کرده است.
 - برخی گفته اند آیه به سرعت به اخلاص در عمل امر کرده است.
 - برخی گفته اند آیه امر کرده است که قبل از فتح مکه سریعاً هجرت کنید.
 - برخی گفته اند آیه به سرعت متابعت رسول الله امر کرده است.
 - برخی گفته اند آیه به سرعت استغفار امر کرده است.

۱. مناہج الوصول إلى علم الأصول؛ ج ۱؛ ص ۲۹۳

برخی گفته اند آیه به سرعت جهاد امر کرده است.

برخی گفته اند آیه به سرعت اداء طاعات امر کرده است.

برخی گفته اند آیه به سرعت به نمازهای ۵ گانه امر کرده است.

